

Avrupa Birliği Bilgi ve Kültür Politikaları İçinde Kütüphanelerin Rolü

The Role of Libraries in European Union's Information and Cultural Policies

Başak Bulgun*

Öz

Teknolojik gelişmelerin küreselleşmenin de etkisiyle çok hızlı yayıldığı günümüzde "sanayi toplumu" kavramı yerini "bilgi toplumu"na bırakmaktadır. Günümüzde bilgi endüstrisinin ekonomik güç olarak kabul edildiği yadsınamaz bir olgu olup toplumlar için ulaşılması gereken bir hedef olarak alınmaktadır. Her ülke, bu amaca ulaşabilmek için belirli stratejiler ve politikalar geliştirmektedir. Avrupa Birliği (AB) küresel platformlarda rekabet edebilecek güçlü bir bilgi endüstrisi oluşturma amacıyla yoğun çalışmalar yapmakta ve politikalar üretmektedir. Bu yazıda Avrupa Birliği bilgi ve kültür politikaları içinde kütüphanelerin ve bilgi merkezlerinin rolü, bilgi toplumu olma yolundaki önemi, Birlik içinde alınan ilke kararları, üretilen politikalar ve yapılan uygulamalar çerçevesinde ele alınmaya çalışılmaktadır.

Anahtar sözcükler: Kütüphaneler-Avrupa Birliği, Bilgi politikası-Avrupa Birliği.

Abstract

The industry society concept will be replaced by the concept of knowledge society as the technological development diffuses faster and faster with the aid of globalization. It is an undeniable phenomenon that knowledge industry is accepted as an economic power and all countries aim to develop their knowledge industries. In this respect

* Kütüphaneci; Sayıştay Başkanlığı Bahçelievler-Ankara (basak.bulgun@sayistay.gov.tr).

great effort is spent by the European Union and policies are developed to form a strong and globally competitive information industry. The aim of this article is to demonstrate the role of the information centres and libraries in the realm of European Union's information and cultural policies, and the importance of library and information services within the transformation process leading to knowledge society; thus reviewing principal decisions taken and policies developed by EU by taking the attempted and supported activities into consideration.

Keywords: *Libraries-European Union, Information Politics-European Union.*

Avrupa Birliği'nde Kùtùphanelerle İlgili Gerçekleřtirilen İlk Çalışmalar

Avrupa Birliği'nde "kùtùphanelerin rolù" hakkındaki ilk çalışma, Avrupa Parlamentosu'nun¹ 30 Mart 1984 tarihinde aldđı "Avrupa Kùtùphanesi" oluşturulması hakkındaki ilke kararı ile başlamıştır. Bunu Avrupa Konseyi'nin² 27 Eylül 1985 yılında aldđı kùtùphanelerin veri işleme alanında işbirliğine gitmesi hakkındaki ilke kararı izlemiştir. 1990 yılında Avrupa Komisyonu³ tarafından Kùtùphaneler İçin Telematik Uygulamalar Programı (*Telematics for Libraries*) başlatılmış ve Avrupa kùtùphaneleri arasında işbirliğinin geliştirilmesi için önemli bir faktör olmuştur. Konsey 25 Temmuz 1996 tarihinde elektronik yayıncılık ve kùtùphaneler hakkında bir ilke kararı daha almıştır.

¹ Üye ÷lkelerin milletvekillerinden oluşan Avrupa Parlamentosu, AB'nin danışma ve yasama organı olarak faaliyet göstermektedir. Doğrudan halk tarafından seçilen üyelerden oluşan tek kurum olan Parlamentonun görevleri arasında karar alma sùrelerine iştirak etme, AB bütçesi-nin hazırlanması ve kabulüne iştirak etme, demokratik denetim yetkileri, uluslararası anlaşmaların onaylanması bulunmaktadır.

² Bakanlar Konseyi, AB'ye üye devletlerin çıkarlarının temsil edildiği yerdir ve temel karar organı olarak politikaları belirler.

³ Avrupa'da bütünleşmenin genel çıkarlarının temsilcisi ve yürütme organı olan Avrupa Komisyonu, idari denetim organı olarak, AB'de karar alma sùrecini başlatma yetkisine sahiptir.

Üçüncü Çerçeve Programı İçinde Kütüphanelerle İlgili Çalışmalar

Avrupa Komisyonu tarafından desteklenen “Kütüphaneler İçin Telematik Uygulamalar Programı (*Telematics for Libraries*)”, “Telematik Uygulamalar Programı (*The Telematics Applications Programme*)” altında yer alan on üç telematik alandan biridir. Bu programa, ilk olarak 1990 yılında başlayan ve 1994 yılına kadar devam eden Üçüncü Çerçeve Programı altında yer verilmiştir.

Kütüphaneler İçin Telematik Uygulamalar Programı, temel olarak kütüphane ağları ve ilgili hizmetler alanında araştırma ve teknolojik gelişme, kütüphane sistemlerinin standardizasyonu ve uyumlaştırılması, yerel sistemler ve hizmetler için sürekliliğin sağlanması amacıyla yola çıkmıştır. Yeni teknolojileri ve işbirliğini kullanarak kütüphane hizmetlerinin modernleşmesi ve Avrupa’da etkin bir kütüphane alt yapısı oluşturulması da uzun dönemli bir amaç olarak belirlenmiştir (Telematics for Libraries Web Development Team, 1999).

Kısaca mobilizasyon kelimesiyle açıklanabilecek Kütüphaneler İçin Telematik Uygulamalar Programı altında dört hareket çizgisi belirlenmiştir:

- Bibliyografyaların bilgisayar ortamına aktarımı,
- Kütüphane ağlarının yapılandırılması ve sistemlerin birbirine bağlanması,
- Yeni kütüphane hizmetlerinin başlatılması,
- Teknoloji tabanlı kütüphane ürünleri ve araçları (Aslan, 2001).

Üçüncü Çerçeve Programı’nda kütüphaneler alanında başarılı olan projeler Ek 1’de gösterilmiştir.

Morgan Raporu: (Bilgi Toplumu, Kültür ve Eğitim)

AB’de kütüphanelerle ilgili önemli çalışmalardan birisi Morgan Raporu’dur. Kültür, Gençlik, Eğitim ve Medya Komitesi (*Committee on Culture, Youth, Education and the Media*)⁴nin 14 Aralık 1994 tarihinde Avrupa Parlamento-

⁴ Avrupa Parlamentosu altında yer alan komite, AB’deki kültürel konulardan sorumludur. Özellikle AB içinde bilgiyi geliştirici, kültürü yayıcı, kültürel mirası koruyucu kültür politikalarının yanı sıra AB’nin eğitim ve gençlik politikasından, görsel-işitsel endüstrinin bilgi toplumunun kültürel ve eğitsel özelliklerine etkisinden, bilgi ve medya politikasından ve sporun geliştirilmesinden sorumludur.

su'na bilgi toplumu, kùltür ve eğitim konuları hakkında bir rapor hazırlanması istemiyle başvurması ve Avrupa Parlamentosu'nun 13 Haziran 1995 tarihinde olur vermesiyle Eluned Morgan tarafından hazırlanarak 16 Ekim 1996 tarihinde sunulmuştur.

Bilgi toplumunda kùltür ve eğitimin önemini vurgulayan raporda ağırlıklı olarak eğitim konusu yer almıştır. Kùltür kavramı ise özellikle müzeler, kùtùphaneler ve okullar temelinde ele alınmıştır. Raporda, bilgi toplumunun halk kùtùphanelerindeki rolü ile ilgili olarak çaba gösterilmesi ve ortaya çıkan yeni olanakların değerlendirilmesi önerilmiştir. Modern Avrupa kùtùphane yapılaşmasına gereken önemin verilmesi ile Avrupa'da kùtùphane kaynaklarına erişimin iç bağlantılar sayesinde artırılarak AB'nin ekonomik, sosyal ve kùltürel hayatını destekleyeceği vurgulanmıştır.

Avrupa Parlamentosu bu rapora dayanarak 13 Mart 1997 tarihinde bazı ilke kararları almıştır. Ayrıca Parlamento, Komisyon ile üye ÷lkeleri kùtùphanelerle ilgili olarak aşağıdaki konuları yaşama geçirmeye çağırmıştır:

- Komisyonun Avrupa bilgi toplumunda kùtùphanelerin rolünü kabul eden bir doküman (*green paper*) hazırlaması. (Bu doküman; telif hakları, okumanın özendirilmesi, halkın elektronik bilgiye erişimi, ödünç verme kuralları, kùtùphanelerin eğitim ihtiyaçları gibi konular üzerindeki tartışmaları azaltacaktır).

- Halk kùtùphanelerinde CD-ROM'ların kullanıcı erişimine sunulması.

Raporun sonuç bölümünde ise, Avrupa'da yaşayan tüm insanların özel sektörün veya kamu kurumlarının sunduğu eğitim ve kùltür olanaklarından faydalanabilmelerinin sağlanması gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Yerel düzeyde elektronik olarak düzenlenen bilgiye, AB kurumlarının ürettiği bilgi de dahil olmak üzere, halkın erişiminin kolaylaştırılmasında kùtùphanelerin anahtar rolü olduğuna inanılmaktadır (Morgan, 1996).

Dördüncü Çerçeve Programı İçinde Kùtùphanelerle İlgili Çalışmalar

Avrupa Komisyonu tarafından desteklenen ve 1994-1998 yıllarını kapsayan Dördüncü Çerçeve Programının hedefi, araştırma ve teknoloji programlarının uygulamaya konulmasını teşvik etmek ve AB ÷lkeleri arasında yeni bir işbirliği alanı oluşturmaktır.

Bu çerçeve programdaki kütüphaneler için projeler, AB'nin Avrupa bilgi toplumunu yapılandırmasında stratejik önem taşıyan "Telematik Uygulamalar Programı" altındaki "Kütüphaneler İçin Telematik Uygulamalar Programı"nda yer almaktadır.

Kısaca birleştirme ve bütünleştirme kelimeleriyle özetlenebilen Kütüphaneler İçin Telematik Uygulamalar Programı, Üçüncü Çerçeve Programını pekiştirmenin yanında; AB'de ekonomik, toplumsal ve kültürel yaşamı desteklemek üzere modern bir kütüphaneler alt yapısı kurma perspektifiyle üç hareket çizgisine (*action line*) yoğunlaşmıştır. (Aslan, 2000).

Hareket Çizgisi A: Ağ temelli kütüphane içi sistemler (*Network-oriented internal library systems*)

Hareket Çizgisi B: Kütüphaneler arası işbirliği ve ağ yapıları için telematik sistemler (*Telematic systems for library co-operation and networking*)

Hareket Çizgisi C: Ağ üzerinden erişilebilen kütüphane hizmetleri (*Library services for access to networked*)

Dördüncü Çerçeve Programında kütüphaneler alanında başarılı olan projeler Ek 2'de gösterilmiştir.

Ryynanen Raporu: (Modern Dünyada Kütüphanelerin Rolü)

Avrupa Birliği'nde kütüphanelerle ilgili önemli bir çalışmanın da Ryynanen Raporu olduğunu söyleyebiliriz. Kültür, Gençlik, Eğitim ve Medya Komitesi'nin modern dünyada kütüphanelerin rolü konulu bir rapor hazırlamak istemiyle Avrupa Parlamentosu'na başvurması ve Parlamentonun 15 Mayıs 1998 tarihli oluruyla, raportörlüğünü Mirja Ryynanen'in yaptığı rapor, 25 Haziran 1998 tarihinde sunulmuştur.

Raporun tümünde kütüphaneler ve bilgi merkezlerinin Avrupa Birliği bilgi toplumundaki önemi vurgulanarak temelde şu konular ele alınmıştır:

1. Bilgiye sahip ve egemen olmak ekonomik, sosyal ve kültürel bütünleşmeyi sağlamaktadır. AB vatandaşları için bilginin düzenlenmesi ve ücretsiz erişime sunulması önemli bir husustur.

2. Avrupa modellen bilgi toplumu; ekonomik ve teknolojik faktörlerin yanında toplumun gelişimi için demokratik, sosyal ve kültürel boyutlarıyla da ele

alınmalıdır. Kùltürel gelişimi gerçekleştirmek için ihtiyaç duyulan araçlar Maastricht Anlaşması'nda⁵ sunulmuştur. Aktif vatandaşlık konusu da Amsterdam Antlaşması'nda⁶ yer almıştır.

3. Bilgi toplumunda fikrî haklar konusundaki taslak kararda üye ÷lkelere inhisari reproduksiyon haklarında belirli istisnalar tanımaları seçeneği sunulmuştur. Bu görüşe göre dolaylı ya da dolaysız olarak hiçbir şekilde ekonomik kazanç içermeyen ve çeşitli anlaşmalarla oluşturulan reproduksiyonlara halkın erişimi sağlanmalıdır.

Özel reproduksiyon yasasına ilişkin opsiyon tanınan alanlar şunlardır:

- Dolaylı ya da dolaysız ticari amaç gütmeyen halka açık kuruluşlarda yapılan belirli çoğaltma işlemleri,
- Öğretim ya da bilimsel araştırma amaçlı kullanım,
- Görme ve işitme zrller yararına ticari olmayan kullanım.

İstisnaların uygulanmasında uluslararası düzenlemelere göre hareket edilmeli ve hak sahibinin çıkarları da gözetilmelidir.

4. İletişim teknolojilerindeki gelişmelerle artan bilgi ve kùltür kaynakları ağ sistemleri üzerinde veya diğer elektronik ortamlarda saklanmakta olup bunlara erişim garantisi sağlanmalıdır.

5. Kùtphaneler geleneksel bilgi araçları ve yeni teknolojiler arasında kpr işlevi görmelidir. Böylece birbirlerini dışlamak yerine tamamlayıcı olmaları sağlanmalıdır.

6. Avrupa'daki 240.000 kùtphane personeli, yaklaşık 100.000 hizmet noktasında birbirinden çok farklı bilgi ve kùltür materyali gereksinimlerini karşılamak için çalışmaktadır. Kùtphane hizmetlerinin toplam bütçesi AB Gayri Safi Milli Hasılasının %0.4'n oluşurmaktadır.

⁵ Maastricht Antlaşması 7 şubat 1992 tarihinde imzalanan ve 1993 Kasım'ında yrrlge giren Avrupa Topluluğu'nun, "Avrupa Birliği" adını aldığı bir diğer anlamıyla AB'yi kuran antlaşmadır.

⁶ 15 Temmuz 1997'de Amsterdam Zirvesi'nde kabul edilen Amsterdam Anlaşması'nda, AB'nin genişleme süreci ile ilgili kararlar alınmıştır. Anlaşmanın amaçları; istihdamı ve yurttaşların haklarını AB'nin merkezine yerleştirmek; hareket özgürlüğü önündeki son engelleri kaldırmak ve güvenliği güçlendirmek; Avrupa'ya dünya işlerinde daha güçlü bir yön vermek; yeni üye devletlerin katılmasıyla, AB'nin genişlemesi amacına yönelik olarak AB'nin kurumsal yapısını daha etkin kılmak şeklinde verilebilir.

7. İletişim ortamlarının sayısı çoğalırken, bilgiye erişimin sağlanmasında kütüphanelerin ve bilgi merkezlerinin giderek artan ve yeri doldurulamaz bir rolü vardır.

8. Halk kütüphaneleri aracılığıyla tüm vatandaşların erişimine uygun ağ yapıları oluşturmak suretiyle halkı bilgiye, kültüre ulaştırmak mümkündür ki; bu bazı üye ülkeler tarafından yapılmıştır. Yer ve konum gözetmeksizin, eğitim geçmişine ve sosyal statüye bakılmaksızın bilgiyi herkes için erişilebilir kılmak; demokratik, açık ve şeffaf bilgi toplumu oluşturmaya yardımcı olacaktır.

9. Okullarda ve diğer eğitim kurumlarında bulunan kütüphaneler eğitim alanında destek vermektedirler. Okullardaki eğitim metotlarının, bilgiyi bağımsız olarak arayan öğrencilere uygun hale getirilmesi toplumlarda artan bir öneme sahip olmaktadır. Bu metotlar, aynı zamanda büyüyen bir sektör olan erişkin eğitiminin karakteristiklerindedir. Böylece kütüphaneler yaşam boyu öğrenmenin önemli bir destek servisi haline gelmektedirler.

10. Milli kütüphanelerin kendi ülkelerine ait basılı literatürü ve çeşitli dokümanları toplama, saklama ve kataloglama gibi özel görevleri vardır. Bu, kültürel mirası korumanın ve gelecek kuşaklara aktarmanın temel koşuludur.

11. Araştırma kütüphaneleri olmadan bir araştırmayı veya çalışmayı sürdürmek düşünülemez. Bu kütüphanelerde verilen hizmetlerdeki kalite ve miktar artışı elde edilecek sonuçların başarısını artıracaktır.

12. Bilgi, işletmelerin ekonomik aktivitelerini sürdürebilmeleri için bir gerekliliktir. Birçok orta ve küçük ölçekli işletme devlet tarafından desteklenen kütüphane kaynaklarından artan oranda yararlanmaktadır.

13. Yukarıdaki maddeye ek olarak farklı kullanıcı grupları için kurulmuş ya da belli bir alanda uzmanlaşmış birçok kütüphane vardır. Görme özürü kişilere yönelik kütüphaneler gibi.

14. Kütüphanelerin ülkelerindeki gelişimi birçok tarihi nedenlerden dolayı farklı sonuçlar doğurmuştur. Sosyal gelişmelerden doğan sonuçların zorluklarıyla karşı karşıya kalan kütüphanelerin durumu, artık Avrupa seviyesinde de düşünülmeli ve tüm Avrupa vatandaşlarının bilgiye ve kültüre erişimlerinin kütüphaneler aracılığıyla sağlanması için özel bir çaba sarfedilmelidir.

15. Kütüphanelerin çocukların okuma becerilerini geliştirici kültürel hizmet sağlayıcı ve yazınsal becerilerini artırıcı rolleri vardır.

16. Kütüphanelerin toplumun ana dilinin, edebiyatının ve kültürünün canlı tutulması konusunda önemli katkıları vardır. Bu alanda müzelerle, arşivlerle ve yazarlar gibi kültür alanında çalışan kişilerle yapılacak işbirliği çalışmaları için fırsatlar yaratılmalıdır.

17. Kütüphaneler, aynı zamanda diğer kültürler ve yaşam biçimlerine aı-lan birer pencere konumundadır. Kütüphaneler bunu kitapların, süreli yayın-ların, filmlerin, müzik ve elektronik dokümanların yanında kullanıcıların çok da aşına olmadığı ortamları erişilebilir hale getirerek gerçekleştirirler.

18. Halk kütüphanelerinin, diğer görevlerinin yanında, birçok yerel halk faaliyetlerinin yapıldığı sosyal forum ortamı sağlamak gibi toplumsal gelişimi destekleyen bir özelliği de bulunmaktadır.

19. Kütüphaneler, kişisel gelişimleri için hayatlarında yeni bir anlayış ara-yan ve daha fazla çalışmaya gönüllü olan istekli kişilere bilgi hizmeti vermek-tedir. Avrupa'nın yeni vatandaşlarını oluşturacak olan bu kişilerin çalıştıkları ve yaşadıkları topluluk içinde önemli yerleri vardır.

20. Kütüphanelerin, bilginin arşivlenmesi, düzenlenmesi, uyumluluğu ve transferi konularında standartlar geliştirmede önemli rolleri bulunmaktadır. Bu alanda yapılan çalışmaların hacmi ve önemi ağlaşmış bilgi çağında artmış bulunmaktadır.

21. Bilgi pazarlarında lisanslı elektronik kaynakların sunulmaya başlama-sıyla tüm kütüphaneler için lisans sürecini de kapsayan yeni bir çalışma ala-nı açılmıştır.

22. Telematik alt yapı kalitesinin artırılması, kütüphanelerin kullanıcılarına bilgiyi daha etkin ağ sistemleri aracılığıyla sunmasına olanak sağlamıştır.

23. Kütüphanelerin, kaynakların korunmasıyla ilgili özel sorunlara (kalıcı kağıtlar (*permanent paper*) ve değişik zamanlarda, farklı teknik formatlarda kaydedilmiş dokümanlar kullanılması gibi) eğilmesi ve bu kaynakların kullanı-labilirliğini sağlaması gerekir.

24. Avrupa'da kütüphaneleri değerlendirmek için ortak metodlar oluşturul-ması ve bunlarla ilgili istatistiklerin tutulması gereklidir. Bu metodlardaki gelişmeler henüz yeterli seviyeye ulaşmamıştır.

25. Kütüphaneler, bütünleşik kütüphane sistemleri üreticileri veya çeşitli yayınevleri gibi farklı üretim sektörlerinin en iyi müşterilerinden biridir. Kütüphane hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve standartlarının yükseltilmesi bu sektörleri ekonomik anlamda olumlu biçimde etkileyecektir.

26. 1990 yılında başlayan ve yüze yakın projeyi parasal açıdan destekleyen Kütüphaneler İçin Telematik Uygulamalar Programı, üye ülke kütüphaneleri arasında, çok önemli işbirliği çalışmalarını başlatmıştır. Bu sürecin Beşinci Çerçeve Programı altında –ayrı bir kütüphaneler programı altında olmasa da– devamının sağlanması gerekmektedir.

27. Avrupa Parlamentosu'nun 30 Mart 1984 tarihli bir Avrupa Kütüphanesi Kurulması İlke Kararı ve 13 Mart 1997 tarihli Bilgi Toplumu, Kültür ve Eğitim İlke Kararında, diğer konular arasında gündeme gelen Avrupa çapında bir kütüphane ağı oluşturulması hususu, bugüne değin, esas olarak Kütüphaneler İçin Telematik Uygulamalar işbirliği projeleri, milli kütüphaneler ve parlamento kütüphaneleri arasında işbirliği ve Avrupa kütüphane organizasyonları arasında işbirliği gibi uygulama düzeyinde ilişkilerle oluşturulmaya başlanmıştır. Ancak teknik alt yapı oluşumu eksik kalmıştır.

28. Aynı raporda yer alan bir başka hedef ise kültürel mirasın elektronik ortama aktarılmasıdır ve bazı ülkeler tarafından bu projeler uygulanmaya başlamıştır (Ryynanen, 1998).

Avrupa Parlamentosu bu rapora dayanarak 23 Ekim 1998 tarihinde bir ilke kararı almıştır. Bu karara göre Avrupa Topluluğu'nun bilgi toplumu stratejilerinin içinde; kültürel içerik, eğitim ve bilgi politikası planlarında ve programlarında ve de bunlara ilişkin bütçe kararlarında bilgi ve kültüre erişim sağlayan en önemli sistemlerden birinin kütüphaneler olduğu kabul edilmiştir. Parlamento, bu ilke kararı doğrultusunda Komisyon ile üye ülkeleri şu konuları gerçekleştirmek için göreve davet etmiştir:

- Avrupa Birliği'nin bilgi toplumu ile ilgili stratejilerinde kültür, içerik, eğitim plan ve programlarında, bilgi politikalarında ve bütçe kararlarında, bilgi ve kültüre erişim sağlayan kütüphanelere gereken yerin verilmesi,
- Her bir üye ülkede de aynı yaklaşımın benimsenmesi,
- Üye ülkelerin, kütüphanelerin bilgiye erişimde etkin rol oynayabilmeleri için gerekli önlemleri almaları,

- Üye ÷lkelerin kùtùphanelere, kùltürel ve dilsel çeşitliliğe katkılı eserleri satın alarak daha geniş bir okuyucu kitlesine ulaştırabilmeleri için olanak sağlaması,

- Bilgi toplumunda kùtùphanelerin rolü konulu bir doküman (*green paper*) hazırlanması,

- Kùtùphanelerin bilgi toplumundaki rolünün telif hakları süreci çöz÷mlendiği zaman işlerlik kazanması,

- Avrupa kùtùphanelerinin ağ sistemleri ile birbirine bağlanması, birleşik projelerde profesyonel *know-how* uygulamalarının paylaşımı için etkinliğinin geliştirilmesi ve teknik bağlantıların kurulmasına yönelik olarak Araştırma ve Teknik Geliřim Programı içinde yer verilen Beşinci Çerçeve Programına destek verilmesi,

- Bilginin işlenmesi, saklanması ve iletimi için ortak standartların taslaklarının hazırlanması ve bu standartların geçerliliklerinin güvence altına alınması için Beşinci Çerçeve Araştırma ve Teknik Gelişim Programı kapsamında Komisyon'un desteğini sürdürmesi,

- Kaynakların uzun süreli korunması konusunda ilgili sorunları çözmek için bütün Avrupa çapında işbirliğinin desteklenmesi,

- Elektronik dokümanlardan daha etkin yararlanmak için mevcut lisanslı ürünlerin kullanımı hakkında çalışmalar yapılması,

- Kùltürel programlar ve bilgi için tahsis edilen bütçenin büyük bir kısmının kùtùphanelerin kùltürel çalışmalarına ayrılması,

- AB'de kùtùphaneler ile ilgili çalışmaların koordinasyonunu ve eğitimiri sağlamak amacıyla bir "*odak noktası*" oluşturulması.

Parlamentonun konuyla ilgili olarak üye ÷lkelere getirdiği öneriler ise şöyle sıralanabilir:

- Stratejiler belirlenirken plan, bütçe ve programlar yapılırken kùtùphaneler ile işbirliği içinde olmalıdırlar.

- Kùtùphanelerin bilgiye erişimde aktif bir rol oynaması sağlanmalıdır.

- Üye ÷kelerde kùltür ve dil bilimi çeşitlilikleri ile ilgili çalışmalara erişim sağlanmalıdır. Böylece çalışmalar kùtùphaneler aracılığıyla daha geniş bir kitleye ulaşabilir.

- Üye ülkeler kendi kaynakları için kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarımını amaçlayan, isteyen herkesin erişebileceği bir formda, sayısallaştırma ve koruma programları için yerel bir fon sağlamalıdır. Bu programlar uzaktan erişime de imkan vermelidir.

- Tüm kütüphanelere modern cihazlar ve internet bağlantısı sağlanmalıdır. Bilgi toplumunun getirdiği zorluklarla mücadele etmek, artan lisans anlaşmalarının maliyetini karşılayabilmek ve elektronik dokümanlara abone olabilmek için belirli bir fon ayrılmalıdır.

- UNESCO'nun Halk Kütüphanesi Manifestosu'nda önerildiği gibi, kütüphane kaynaklarının ödünç verilmesi ve danışma kaynaklarının kullanılması gibi temel kütüphane hizmetleri ücretsiz yapılmalıdır. Kütüphaneler yapıları gereği halka hizmet sunarken bilgi ve kültüre erişimin eşit koşullarda verilmesi prensibini uygulamalıdır.

- Üye ülkeler halka ve diğer kullanıcılara, kütüphanelerde kanunlardan yerel yönetim kararlarına veya milli kütüphane istatistiklerine kadar (hangi formda oluşturulduğu gözetilmeksizin) istenen bilgiye erişim sağlamalıdır. Bu kaynaklara elektronik erişimin daha avantajlı olacağı da düşünülmelidir.

- Kütüphane personeli için düzenlenen eğitim programları bilgi toplumdaki gelişmelere göre yapılandırılmalı ve kütüphane personeli artan bilgiyi kullanıcıların taleplerine göre süzebilecek gerekli teknik yeterlilikte olmalıdır.

- Avrupa Parlamentosu üyeleri, kendi ülkelerindeki parlamentolarının kütüphane hizmetlerinden –eğer yararlanamıyorlarsa– yararlandırılmalıdırlar (Ryynanen, 1998).

Beşinci Çerçeve Programı İçinde Kütüphanelerle İlgili Çalışmalar⁷

Avrupa Birliği'nin araştırma, teknolojik gelişme ve bu konulardaki aktivitelerin gösterimindeki öncelikleri ortaya koyan ve 1999-2002 yıllarını kapsayan Beşinci Çerçeve Programı yedi özel alandan oluşmaktadır. Bunlardan dört tanesi tematik (*thematic*), üç tanesi yatay (*horizontal*) programlardır.

⁷ Türkiye Beşinci Çerçeve Programına üye olmayan üçüncü ülkeler kategorisinde katılmıştır.

Kùtùphaneler için Beşinci Çerçeve Programında ayrı bir tematik alan yoktur. Bununla birlikte tematik programlarından “Kullanıcı dostu bilgi toplumu teknolojileri (*User-friendly information society-IST*)” programı içerisindeki “Çoklu ortam içerik ve araçları (*Multimedia content and tools*)” konulu üçüncü ana etkinliğin altında kùtùphaneler için proje fırsatları bulunmaktadır. Çoklu ortam içerik ve araçları ana etkinliği kùtùphaneler ile ilgili olarak; etkileşimli yayıncılık, kùltürel mirasın sayısallaştırılması, yaşam boyu öğrenme, dil bilimi teknolojileri, bilgiye erişim ve filtreleme konularını içermektedir. Beşinci Çerçeve Programı Tematik Programları Ek 3’de, Beşinci Çerçeve Programı Tematik Programlarından kullanıcı dostu bilgi toplumu teknolojileri alanının alt alanları Ek 4’de verilmektedir.

Bu çerçeve programında kùtùphanecilik ile ilgili yer alan projelerden bir kısmı Ek 5’de verilmektedir.

Ruffolo Raporu: (Avrupa Birliği’nde Kùltürel İşbirliği)

Kùltür, Gençlik, Eğitim ve Medya Komitesi 18 Ocak 2001 tarihinde Avrupa Parlamentosu’na “Avrupa Birliği’nde Kùltürel İşbirliği” hakkında bir rapor hazırlamak istemiyle başvurmuş ve Parlamento’nun oluruyla Giorgio Ruffolo tarafından bir rapor hazırlanmıştır. 16 Temmuz 2001 tarihinde sunulan raporun sonucunda Parlamento, Komisyon ile üye ÷lkeleri kùtùphanelerle ilgili olarak aşığıdaki konuları gerçekleştirmeye çağırıştır:

- Üye ÷lkeler üç yıllık kùltürel plan hazırlanması için katkıda bulunabilirler.
- Kùltürel kurumları birbirlerine bağlamak için telematik ağ ve hizmetler oluşturulmalıdır. (Kùtùphaneler, müzeler, restorasyon yerleri...)
- Halkı bilgilendirmek amacı ile kurulan telematik ağlar ve hizmetler güçlendirilmelidir (Ruffalo, 2001).

Altıncı Çerçeve Programı İçinde Kùtùphanelerle İlgili Çalışmalar

Amacı; AB’nin diğer politikalarından destek alarak endüstriyel temelleri bilim ve teknoloji ile güçlendirerek araştırma faaliyetlerini/çalışmalarını geliştirmek ve uluslararası düzeyde rekabeti özendirmek şeklinde açıklanabilecek olan ve 2002 yılında başlayan Altıncı Çerçeve Programı’nda da kùtùphanelerle ilgili ayrı bir tematik alan bulunmamaktadır.

Odaklama ve bütünleştirme kelimeleriyle özetlenebilecek Altıncı Çerçeve Programında belirlenen yedi tematik alan (bakınız Ek: 6) içinde kütüphaneler için proje fırsatları “Bilgi toplumu teknolojileri (*Information society technologies*)” (bakınız Ek: 7) ve “Bilgi toplumunda vatandaşlık ve yönetim (*Citizens and governance in a knowledge-base societies*)” alanlarında mevcuttur.

Sonuç

AB'nin bilgi toplumu olma ve bu doğrultuda bilgi endüstrisi oluşturma hedefinin iki ayağından biri olan bilginin düzenlenmesi ve bilgiye erişim konularında kütüphanelere ciddi görevler/sorumluluklar düşmektedir. AB'de gerek yasal düzenlemelerle gerekse maddi kaynaklarla kütüphaneler desteklenmekte ve bu yönde çalışmalar sürdürülmektedir.

Türkiye, AB bilgi toplumu ile ilgili çalışmalara Beşinci Çerçeve Programında yer alan PULMAN-XT (*Public Libraries Mobilising Advanced Networks*) projesi ile katılmıştır. PULMAN-XT; Türkiye'nin de içinde bulunduğu Avrupa Birliği'ne üye ve aday üye olan ülkelerin 2001 yılı Mayıs ayı içinde başlattıkları; bilgi toplumunda halk kütüphanelerinin performansının güçlendirilmesi amacını güden bir tematik ağ projesidir. Bu amaca yönelik olarak bir teknik ilkeler el kitabı hazırlanarak 22 dile (başka diller için de çalışmalar sürmekte) çevrilmiş; ülke politikalarının geliştirilmesine destek vermek üzere bir politika konferansı düzenlenmiş; katılımcı ülkelerde, kütüphanelerin diğer kültür mirası kurumları olan arşiv ve müzelerle işbirliği teşvik edilmiş; proje sonuçlarının yayılması ve eğitim programları yoluyla halk kütüphanelerinde yenilikler canlandırılmaya çalışılmıştır.

Türkiye'nin de çağımızda bilgi toplumu olarak yer bulabilmesi, –özellikle AB'ye üyelik için çalışmaların ve hazırlıkların hızlı bir şekilde sürdürüldüğü şu günlerde– bilgi ve teknolojiye, bu bağlamda yeni roller üstlenen kütüphanelere gerekli önemin verilmesiyle mümkün olabilecektir. Bu nedenle, kütüphanecilik alanındaki ulusal politikaların, AB'deki ilkeler, politikalar ve uygulamalar paralelinde yeniden gözden geçirilmesi, gecikmeksizin uygulamaya dönük adımlar atılması ve kütüphanelere bilgi teknolojisi alanında gereken kaynakların ayrılıp yatırımların yapılmasında büyük yarar bulunmaktadır. Kütüphanelerimizde modern teknolojilerin ve ağ sistemlerinin daha etkin biçimde kul-

lanılması; Avrupa'nın kültür ve bilgi birikiminden gerektiği gibi yararlanılması ve süratle demokratik, açık, Şeffaf ve katılımcı bir bilgi toplumu haline gelmemizde katkı sağlayacak proje ve hizmetler gecikmeden uygulamaya konulmalıdır.

Kaynakça

- Aslan, S. (2000). 2000'li yıllarda bilgi hizmetleri. *KüreselleŐme - Avrupa Birliği ve Bilgi Hizmetleri ; 36. Kütüphane Haftası Bildirileri* içinde s. 234-240 : Ankara. TKD.
- Aslan, S. (2001). Avrupa Birliği ve kütüphaneler. [evrim içi], Elektronik adres: http://selmaaslan.50megs.com/AB_bilgi_toplumu_projeleri.htm [1 Eylül 2003].
- Morgan, E. (1996). Report on information society, culture and education. [evrim içi], Elektronik adres: <http://www2.euoparl.eu.int/> [2 Őubat 2003].
- Ruffolo, G. (2001). Report on cultural co-operation in the European Union. [evrim içi], Elektronik adres: <http://www2.euoparl.eu.int/> [17 Őubat 2003].
- Ryynanen, M. (1998). Report on the Green Paper on the role of libraries in the modern world. [evrim ii], Elektronik adres: <http://www2.euoparl.eu.int/> [2 Őubat 2003].
- Telematics For Libraries – Project. [evrim ii], Elektronik adres: <http://www.cordis.lu/libraries/en/projects.html> [2 Őubat 2003].
- Telematics for Libraries Web Development Team. (1999). A closer look at Telematics for Libraries Web Site: Exploit Interactive. [evrim içi], Elektronik adres: <http://www.exploit-lib.org/issue1/telematics> [2 Őubat 2003].

Ek 1: Üçüncü Çerçeve Programında Kütüphaneler Alanında Başarılı Olan Projeler

AIDA	Belgelerin Uluslararası Düzeyde Erişilebilirliği için Alternatifler (<i>Alternatives For International Document Availability</i>)
ARCA	SR Hedef İşlevlerinin Uygulanması Yoluyla Kataloğlara Uzaktan Erişim (<i>Access to Remote Catalogues by Implementing SR Target Functions</i>)
BAMBI	Yazmalara Daha İyi Erişim ve Görüntüleri Gözden Geçirme (<i>Better Access to Manuscripts and Browsing Images</i>)
BIBDEL	Duvarsız Kütüphaneler: Uzaktaki Kullanıcılara Hizmet Sunumu (<i>Libraries without Walls: The Delivery of Library Services to Distant Users</i>)
BIBLIOTECA	Bibliyografik Metinlerin Kompozisyon Açısından Analizi (<i>Bibliographic Texts Compositional Analysis</i>)
BORGES	Bilgi Filtreleme ve Profil Hazırlamada Otomasyon (<i>Automated Information Filtering and Profiling</i>)
CANAL/LS	Kataloga Çok Dilde ve Doğal Dille Erişim / Dil İçin Sunucu (<i>Catalogue with Multilingual Natural Language Access/Linguistic Server</i>)
CANTATE	Müzik Kütüphanelerinde Notalara ve Metne Erişim (<i>Computer Access to Notation and Text in Music Libraries</i>)
CDBIB	CD-ROM Ortamında Milli Kütüphaneler Projesi (<i>National Libraries Project on CD-ROM</i>)
CoBRA	Bibliyografik Kayıtları Bilgisayara Aktarma Eylemi (<i>Computerised Bibliographic Record Action</i>)
COPINET	Ağ Ortamındaki Açık Erişimli Bilgi Kaynakları için Faturalama Sistemi (<i>Billing System for Open Access Networked Information Resources</i>)
DALI	Belge ve Kütüphane Bütünleştirme (<i>Document and Library Integration</i>)
DECIDE	Karar Destek Sistemleri için Karar Destek Modelleri (<i>Decision Support Models For DSS</i>)
DECIMAL	Kütüphanelerde Karar Verme (<i>Decision Making in Libraries</i>)
DECOMATE	Telif Hakları Saklı Materyallerin Son Kullanıcıya Aktarımı (<i>Delivery of Copyright Materials to End-Users</i>)
EDIL	Kütüphaneler Arasında Elektronik Belge Değişimi (<i>Electronic Document Interchange Between Libraries</i>)
EDILIBE I	Avrupa'daki Kütüphaneler ve Kitapçılar için Elektronik Belge Değişimi-1. Evre (<i>Electronic Document Interchange for Libraries and Booksellers in Europe-Phase I</i>)
EDILIBE II	Avrupa'daki Kütüphaneler ve Kitapçılar için Elektronik Belge Değişimi-2. Evre (<i>Electronic Document Interchange for Libraries and Booksellers in Europe-Phase II</i>)
EDUCATE	Bilgi Teknolojileri Kullanımı Yoluyla Son Kullanıcı için Bilgiye Erişim Kursları (<i>End-User Courses in Information Access Through Communication Technology</i>)
ELISE	Avrupa için Elektronik Görüntü Hizmeti (<i>Electronic Image Service for Europe</i>)
ELSA	SGML Elektronik Kütüphane Uygulamaları (<i>Electronic Library SGML Applications</i>)
EQLIPSE	Kütüphane Performans Sistemlerinde Değerlendirme ve Kalite (<i>Evaluation and Quality in Library Performance Systems</i>)
EURILIA	Havacılık Konusunda Bilgileri ve Kütüphane Kaynaklarını Avrupa Çapında Bütünleştirme Girişimi (<i>European Initiative in Library and Information in Aerospace</i>)
EURO-PAGATE	Avrupa için Sr-Z39.50 Ağ Geçidi (<i>European Sr-Z39.50 Gateway</i>)
EXLIB	Avrupa Kütüphane Sistemlerini Görme Engellilere Açma (<i>Expansion of European Library Systems for The Visually Disadvantaged</i>)
FACIT	Otomatik Redaksiyon ve Biçimlendirme (<i>Automated Proof-Reading And Formatting: OCR/ICR</i>)

Ek 1: Üçüncü Çerçeve Programında Kütüphaneler Alanında Başarılı Olan Projeler

FASTDOC	Hızlı Belge Siparişi ve Sağlanması (<i>Fast Document Ordering and Document Delivery</i>)
HELEN	Yunanca'ya Çeviride Transliterasyon Sorunları İncelemesi (<i>Investigation into Greek Language Transliteration Problems</i>)
HISTORIA	Hanedan Armalarının Görüntülerini Depolama Uygulamaları (<i>Heraldic Images Storing Applications</i>)
HYPERLIB	Kütüphane Enformasyon Sistemlerinde Köprü Metni Arayüzleri (<i>Hypertext Interfaces to Library Information Systems</i>)
IFLA-EU	Ağ Teknolojilerinin Etkisi Altında Kütüphane, Arşiv Ve Müzelerin Yakınsamaları, 1998 IFLA Konferansı Oturum Öncesi Semineri (<i>The Convergence of Libraries, Archives and Museums Under The Influence of Networking Technologies, Pre-Session Seminar of The IFLA Conference 1998</i>)
ILIERS	Bütünleşik Kütüphane Enformasyon Eğitimi ve Erişim Sistemi (<i>Integrated Library Information Education and Retrieval System</i>)
ILSES	Bütünleşik Kütüphane ve Anket Verileri Çıkarma Hizmeti (<i>Integrated Library and Survey-Data Extraction Service</i>)
IMPRESS	EDILE/EDITEUR Standart Kümelerinin Uygulanması, Bakımı ve Tanıtımı (<i>Implementation Maintenance and Promotion of The EDILE/EDITEUR Standarts Sets</i>)
INCIPIIT	Bibliyografik Kayıtlar ve Görüntü: Eski Yazmalar CD-ROM'u (<i>Bibliographic Records and Image: A CD-ROM of Incunabula Editions</i>)
ION	Avrupa'da Kütüphanelerarası Ödünç Verme Hizmetleri için Kütüphane Ağları Projesi (<i>OSI Pilot/Demonstration Project Between Library Networks in Europe for Interlending Services</i>)
LIRN	Kütüphane Referans ve Yönelme Hizmetleri Ağı (<i>Library Information Enquiry and Referral Network</i>)
MECANO	CD-ROM Cevaplarının OPAC ile Otomatik Olarak Karşılaştırılması (<i>Mechanism of Automatic Comparison of CD-ROM Answers with OPACS</i>)
MINSTREL	Yönetim Bilgileri Yazılım Aracı-Araştırma Kütüphaneleri (<i>Management Information Software Tool-Research Libraries</i>)
MOBILE	Gezici Kütüphaneler Kanalı ile Avrupa'da Bilgiye Erişimi Yayma (<i>Extending European Information Access through Mobile Libraries</i>)
MORE	MARC'ın Optik Olarak Tanınması (<i>MARC Optical Recognition</i>)
MUMLIB	Kütüphanelerde Çoklu Ortam Teknolojileri (<i>Multimedia Technology in Libraries</i>)
MURIEL	Çoklu Ortam Uzaktan Erişilen Etkileşimli Elektronik Belgeler (<i>Multimedia Remote Interactive Electronic Documents</i>)
OLUIT	Nesneye Dayalı Kütüphaneci Kullanıcı Arabirim Aracı (<i>Object Oriented Librarian User Interface Tool</i>)
ONE	Avrupa OPAC Ağı (<i>OPAC Network In Europe</i>)
PLAIL	Halk Kütüphaneleri ve Bağımsız Öğrenciler (<i>Public Libraries and Independent Learners</i>)
REACTIVE TELECOM	Günlük Telekomünikasyon Araçları ile Evden Bilgiye Erişim (<i>Residential Access to Information via Everyday Telecommunications Tools</i>)
RIDDLE	Kütüphane Ortamında Hızlı Bilgi Görüntüleme ve Yayma (<i>Rapid Information Display and Dissemination in A Library Environment</i>)
SELF	Kütüphane Ziyaretçileri için Self Servis Olanakları (<i>Provision of Self Service Facilities for Library Visitors</i>)
SESAM	Akademik Kaynaklar için Elektronik Destek Sistemi (<i>System for Electronic Support of Academic Material</i>)
SOCKER	SR Standardı Deneme Projesi (<i>SR Origin Communication Kernel</i>)
SPRINTEL	Telefonda Hızlı Bilgi Erişimi (<i>Speedy Retrieval of Information on the Telephone</i>)

Ek 1: Üçüncü Çerçeve Programında Kütüphaneler Alanında Başarılı Olan Projeler

SR TARGET / PARAGON	Katalog Sistemlerine Örnek Olarak DR Hedefi Geliştirilmesi (<i>SR Target Development as A Paragon For Catalogue Systems</i>)
TRANSLIB	Kütüphane Kataloglarına Erişim için Gelişmiş Araçlar (<i>Advanced Tools for Accesing Library Catalogues</i>)
USE-MARCON	Kullanıcı Kontrollü Genel MARC Dönüştürücüsü (<i>User Cotrolled Generic MARC Converter</i>)
VAN EYCK	Kültürel Bilgi Değişimi için Görsel Sanatlar Ağı (<i>Visual Arts Network for the Exchange of Cultural Knowledge</i>)

Ek 2: Dördüncü Çerçeve Programında Kütüphanecilik Alanında Yer Alan Projeler

BALTICSEAWEB	Ağa Dayalı Baltık Denizi Çevre Enformasyon Sistemi için Coğrafi Kullanıcı Arayüzü (<i>Geographical User Interface for Network-Based Baltic Marine Environment Information System</i>)
BIBLINK	Yayıncılarla Ulusal Bibliyografik Servisleri Bağlama (<i>Linking Publishers and National Bibliographic Services</i>)
CAMILE	Avrupa Kütüphanelerinde Bilgi Yönetimi için Ortak Eylem (<i>Concerted Action on Management Information for Libraries in Europe</i>)
CANDLE	Avrupa'da Sayısal Kütüphanelere Kontrollü Erişim (<i>Controlled Access to Digital Libraries in Europe</i>)
CASA	Sürekli Yayınlar ve Makaleler Ortak Arşivi (<i>A Cooperative Archive of Serials and Articles</i>)
CECUP	Orta Ve Doğu Avrupa Telif Hakları Kullanıcı Platformu (<i>Platform Central and Eastern European Copyright User</i>)
CHILIAS	Kütüphanede Çocuklar: Çoklu Ortam Sanal Kütüphaneye ve Bilgiye Erişimin İyileştirilmesi (<i>Children in Libraries: Improving Multimedia Virtual Library Access and Information Skills</i>)
CoBRA+	Bilgisayar Ortamında Bibliyografik Kayıt Eylemleri ve Elektronik Yayınlar için Koruma ve Hizmet Geliştirimi (<i>Computerised Bibliographic Record Actions Plus Preservation and Service Developments for Electronic Publication</i>)
DEBORA	Rönesans Dönemi Kitaplarına Sayısal Erişim (<i>Digital Access to Books of The Renaissance</i>)
DECOMATE II	Avrupa Sayısal Ekonomi Kütüphanesini Kurma (<i>Developing The European Digital Library for Economics</i>)
DEDICATE	Ağlar Yoluyla Uzaktan Bilgisayar Okuryazarlığı Kursları (<i>Distance Education Information Courses Through Networks</i>)
DELICAT	Kütüphane Kataloglarında Veri Zenginleştirme (<i>Data Enhancement of Library Catalogues</i>)
DERAL	Kırsal Kesimde Kütüphaneler Kanalı ile Uzaktan Eğitim (<i>Distance Education in Rural Areas via Libraries</i>)
DIEPER	Sayısal Avrupa Dergileri (<i>Digitised European Periodicals</i>)

Ek 2: Dördüncü Çerçeve Programında Kùtùphanecilik Alanında Yer Alan Projeler

ECUP+	Avrupa Telif Hakları Kullanıcı Platformu (<i>European Copyright User Platform</i>)
EFILA+	Avrupa Kùtùphane Uygulamalarını Bařlatanlar Platformu (<i>European Forum of Implementors of Library Applications</i>)
EFILA97	Avrupa Kùtùphane Otomasyonunu Bařlatanlar Platformu (<i>European Forum of Implementors of Library Automation</i>)
ELISE II	Avrupa için Elektronik Kùtùphane Görüntü Hizmeti–2. Evre (<i>Electronic Library Image Service For Europe–Phase II</i>)
ELITE	Elektronik Kùtùphane Teleservisleri (<i>Electronic Library Teleservices</i>)
ELVIL	Avrupa Sanal Yasama Kùtùphanesi (<i>The European Legislative Virtual Library</i>)
ELVIL2000	Avrupa Sanal Yasama Kùtùphanesi (<i>The European Legislative Virtual Library</i>)
EQUINOX	Kùtùphane Performans Ölçümü ve Kalite Yönetimi Sistemi (<i>Library Performance Measurement and Quality Management System</i>)
EULER	Matematik Konulu Avrupa Kùtùphaneleri ve Elektronik Kaynakları (<i>European Libraries and Electronic Resources in Mathematical Science</i>)
EXCEL	EDILIBE Projesi'nin Orta ve Doğu Avrupa Kùtùphanelerine Uzantısı (<i>EDILIBE Extention to CEE Libraries</i>)
EXPLOIT	Tüm Avrupa'da Kùtùphaneler Programı Sonuçlarından Yararlanma (<i>Pan-European Exploitation of The Results of The Libraries Programme</i>)
HARMONICA	Müzik Kökenli Ağlar için Uyumlu Erişim ve Geri Erişim Ortak Eylemi (<i>Harmonised Access and Retrieval for Music-Oriented Networked Information Concerted Action</i>)
HERCULE	Avrupa Kùtùphaneleri Aracılığı İle Miras ve Kùltür (<i>Heritage and Culture Through Libraries in Europe</i>)
JUKEBOX	Ses Arşivlerini İyileştirmek için Telematik Teknolojileri Uygulamaları (<i>Applying Telematic Technologies to Improve Public Access to Audio Archives</i>)
KSYSERROR (now DELICAT)	Kùtùphane Kataloglarında Veri Zenginleştirme (<i>Data Encancement of Library Catalogues</i>)
LAURIN	Gazete Kùpürlerinin Sayısallaştırılması için Genel Model Geliřtirmesi (<i>Libraries and Archives Collecting Newspaper Clippings Unified for Their Integration into Networks</i>)
IBECON /2000	1000.Yıl Araştırması–Avrupa'da Kùtùphane Ekonomisi (<i>Millenium Study–Library Economics in Europe</i>)
LIBERATION	Kùtùphaneler: Ağ Üzerindeki Bilgiye Uzaktan Elektronik Erişim (<i>Libraries: Electronic Remote Access to Information over Networks</i>)
LIBERATOR	Avrupa Bölgelerindeki Kùtùphaneler-Telematik ve Diğer Kaynaklara Erişim (<i>Libraries in European Regions – Access to Telematics And Other Resources</i>)
LISTED	Telematiđe Dayalı Eğitim için Bütünlüř Kùtùphane Sistemi (<i>Library Integrated System for Telematics-Based Education</i>)
MALVINE	Avrupa'da Ağlar Üzerinden Yazmalara ve Mektuplara Erişim (<i>Manuscripts and Letters via Integrated Networks in Europe</i>)
MASTER	Elektronik Kayıt Standartları ile Yazmalara Erişim (<i>Manuscript Access Through Standards for Electronic Records</i>)
MIRACLE	Ortak Braille Müzik Veri Tabanına Özel Kùtùphanelerden Erişim (<i>Music and Information Resources Assisted Computer Library Exchange</i>)
NEDLIB	Ağ Ortamında Avrupa Depozito Kùtùphanesi için Model Altyapı (<i>Networked European Deposit Library</i>)

Ek 2: Dördüncü Çerçeve Programında Kütüphanecilik Alanında Yer Alan Projeler

ONE II	Avrupa OPAC Ağı - II (<i>OPAC Network in Europe – II</i>)
PRIDE	Dağıtık Ortam için İnsan ve Kaynak Belirleme (<i>People and Resources Identification for A Distributed Environment</i>)
PUBLICA	Halk Kütüphaneleri Ortak Eylemi (<i>Public Libraries Concerted Action</i>)
TECUP	ECUP Çerçevesi Deneysel Uygulaması (<i>Testbed Implementation of The ECUP Framework</i>)
TESTLAB	Görme ve İşitme Engelli Kullanıcıların Erişimi için Telematik Sistemlerin Denenmesi (<i>Testing Systems Using Telematics for Library Access for Blind and Visually Handicapped Readers</i>)
TOLIMAC	Komple Kütüphane Yönetim Sistemi (<i>Total Library Management System</i>)
UNIVERSE	Küresel, Açık ve Dağıtık Kütüphane Hizmetleri için Büyük Ölçekli Denemeler (<i>Large Scale Demonstrators for Global, Open Distributed Library Services</i>)
VERITY	Enformasyon Becerileri Eğitimi için Sanal ve Elektronik Kaynaklar (<i>Virtual and Electronic Resources for Information Skills Training</i>)
VILIB	Sanal Kütüphane (<i>Virtual Library</i>)

Ek 3: Beşinci Çerçeve Programı Tematik Alanları

- Yaşam kalitesi ve canlı kaynakların yönetimi (*Quality of life and management of living resources – Quality of life*),
- Kullanıcı dostu bilgi toplumu teknolojileri (*User-friendly information society – IST*),
- Rekabetçi ve sürdürülebilir büyüme (*Competitive and sustainable growth – GROWTH*),
- Enerji, çevre ve sürdürülebilir kalkınma (*Energy, environment and sustainable development – EESD*).

Ek 4: Beşinci Çerçeve Programı Tematik Alanlarından “Kullanıcı Dostu Bilgi Toplumu Teknolojileri” Alanının Alt Alanları

- Yurттаřlar için sistemler ve hizmetler (*Systems and services for citizens*),
- Yeni çalışma yöntemleri ve elektronik ticaret (*New methods of work and electronic commerce*),
- Çoklu ortam içerik ve araçları (*Multimedia content and tools*),
- Temel teknolojiler ve alt yapı (*Essential technologies and infrastructures*).

Ek 5: Beşinci Çerçeve Programındaki Kùtùphanecilik ile İlgili Projeler

DELOS	Sayısal Kùtùphaneler Konulu Bir Mùkemmelliyet Ağı (<i>A Network of Excellence on Digital Libraries</i>)
D-LIBCENTER	Bir Sayısal Kùtùphane Geliřtirme Merkezi (<i>A Digital Library Competence Centre</i>)
EULER-TAKEUP	Matematik Bilimlerinde Avrupa Kùtùphaneleri ve Kaynakları-Yararlanma Eylemi (<i>European Libraries and Electronic Resources in Mathematical Sciences–Take-Up Action</i>)
GRACE	Izgara ile Tarama ve Kategorileştirme Motoru (<i>Grid Search and Categorization Engine</i>)
ISYREADET	Bùtùnleřik Kurtarma ve Bozulmuř Metinleri Arřivleme Sistemi (<i>Integrated System for Recovery and Archiving Degraded Texts</i>)
LIBECON	1000. Yıl Çalışması–Avrupa’da Kùtùphane Ekonomisi (<i>Millenium Study-Library Economics in Europe</i>)
META-E	Metadeta Motoru (<i>Metadata Engine</i>)
MIND	Çoklu Ortam Uluslararası Sayısal Kùtùphanelerde Kaynak Seçimi ve Veri Birleştirme (<i>Resource Selection and Data Fusion for Multimedia International Digital Libraries</i>)
PULMAN	İleri Ağları Hareketlendiren Halk Kùtùphaneleri (<i>Public Libraries Mobilising Advanced Network</i>)
PULMAN-XT	PULMAN Projesini Aday ve Komşu Ùlkelere Taşıyan Ek Proje (<i>Extending The PULMAN Network for Extension Countries</i>)
SANDALYA	Sayısal Yazma ve Nadir Eserler Mirasına Erişmek, Birlikte Web’e Aktarmak ve Yayınlamak için Açık Bir Platform (<i>An Open Platform for Accessing, Co-operatively Authoring and Publishing The Digital Heritage of Manuscripts and Rare Books</i>)
SCHEMAS	Metadeta şema Uygulayıcıları Forumu (<i>Forum for Metadata Schema Implementers</i>)
SCHOLNET	Ağ Ortamındaki Akademik Toplulukları Destekleyen Sayısal Kùtùphane Denemesi (<i>A Digital Library Testbed to Support Networked Scholarly Communities</i>)
TEL	Avrupa Kùtùphanesi (<i>The European Library</i>)
VICODI	Sayısal içeriğin Gørsel Olarak Bağlantılandırılması (<i>Visual Contextualisation of Digital Content</i>)

Ek 6: Altıncı Çerçeve Programı Tematik Alanları

- Sağlık için genomik ve biyoteknoloji (*Life sciences, genomics and biotechnology for health*),
- Bilgi toplumu teknolojileri (*Information society technologies*),
- Nanoteknoloji ve nanobilim, bilgi temelli fonksiyonel materyaller, yeni üretim süreçleri ve araçları (*Nano technologies and nanosciences, knowledge-base multifunctional materials and new production processes and devices*),
- Havacılık ve uzay (*Aeronautics and space*),
- Besin kalitesi ve güvenliği (*Food quality and safety*),
- Sürdürülebilir kalkınma, küresel değişim (*Sustainable development, global change and ecosystems*),
- Bilgi tabanlı toplumda vatandaşlık ve yönetim (*Citizens and governance in a knowledge-base societies*).

Ek 7: Altıncı Çerçeve Programı Tematik Alanlarından “Bilgi Toplumu Teknolojileri”nin Alt Alanları

- Araştırmaları, toplum ve işletmeler için önceliği olan teknolojik alanlara yöneltmek: Güvenlik, akıllı çevre, e-ticaret
- İletişim ve bilgi alt yapıları
- Parçalar ve mikrosistemler
- Bilgi idaresi ve arayüzleri